

FINANCOVÁNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY

JUDr. Petr Pospíšil, Ph.D., LL.M.

Veřejný sektor

Část národního hospodářství, která

- zabezpečuje **veřejné statky** pro obyvatelstvo mimo trh na neziskovém principu (správa věcí ve **veřejném zájmu**),
- o jejíž produkci se rozhoduje **veřejnou volbou**,
- je financována z finančních prostředků soustředěných v rozpočtové soustavě (**veřejné finance**),
- je řízená **veřejnou správou**,
- podléhá **veřejné kontrole**.

Hospodaření s veřejnými prostředky je omezeno zákonnou úpravou.

Veřejné finance

Veřejné finance zahrnují peněžní vztahy vznikající při získávání, rozdělování, přerozdělování a užití peněz patřících občanům.

Úkol veřejných financí

- úkolem veřejných financí je zefektivnit řízení veřejného sektoru a zajistit zdroje jeho financování

Funkce veřejných financí

1. **Alokační** - rozhodování o produkci veřejných statků (služby pro obyvatelstvo financovány z veřejných financí).
2. **(Re)distribuční** - přerozdělování příjmů a statků s cílem dosáhnout stavu, který společnost považuje za spravedlivý.
3. **Stabilizační** - používání příjmové i výdajové stránky jako prostředků k dosažení základních makroekonomických cílů.

Veřejné finance

Do veřejných financí patří:

Státní rozpočet – stát vybere od subjektů peníze formou daní, cel a sociálního pojištění v rámci jednoho roku.

Rozpočty obcí, svazků obcí a krajů – část daní zůstává v rozpočtech obcí, svazků obcí a krajů a o jejich výdajích si rozhodují podle potřeby v daném regionu a v daném roce.

Speciální fondy – stát zřizuje účelové fondy, které hospodaří s veřejnými financemi (např. Fond národního majetku, Státní fond životního prostředí, Státní fond rozvoje bydlení).

Finance státních podniků – stát do státních podniků dává veřejné finance (např. Budvar, povodí, ŘLP).

Veřejné finance jsou rozdělovány na principu:

Nenávratnosti – nevzniká nárok na konkrétní návratnost (např. prostředky získané výběrem daní nám nejsou v konkrétní podobě vráceny).

Neekvivalence – neznáme předem účel (např. při platbě daní nemáme zaručen ekvivalent).

Nedobrovolnosti – na základě zákona odvádíme daně (k platbě daní jsme donuceni).

Soustava veřejných rozpočtů

Soustava veřejných rozpočtů obecně:

- nadnárodní rozpočet (EU, NATO,...)
- ústřední rozpočet (federální, státní...)
- rozpočty ÚSC
- rozpočty veřejnoprávních podniků a neziskových organizací (spolky, příspěvkové organizace, ústavy)

Rozpočtová soustava ČR:

- státní rozpočet České republiky
- rozpočty krajů a obcí
- mimorozpočtové fondy - státní fondy
- fondy zdravotních pojišťoven

Právní úprava hospodaření (financování) ve veřejné správě

- zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 345/2014 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2015,
- zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Předmět úpravy:

- tvorba, funkce a obsah střednědobého výhledu státního rozpočtu, státního rozpočtu a státního závěrečného účtu,
- příjmy a výdaje státního rozpočtu,
- státní finanční aktiva a pasiva,
- finanční hospodaření organizačních složek státu, zařízení státu majících obdobné postavení jako organizační složka a příspěvkových organizací zřízených organizačními složkami státu,
- finanční kontrola,
- podmínky zřizování státních fondů,
- způsob řízení státní pokladny a řízení státního dluhu,
- hospodaření s prostředky soustředěnými v Národním fondu.

Střednědobý výhled

- zpracovává se současně s návrhem státního rozpočtu na příslušný rok,
- obsahuje očekávané příjmy a výdaje státního rozpočtu a státních fondů na jednotlivá léta, na která je sestavován,
- pokud střednědobý výhled očekává schodek státního rozpočtu, obsahuje i předpokládaný způsob jeho financování,
- sestavuje se na období 2 let bezprostředně následujících po roce, na který je předkládán státní rozpočet,
- vypracovává jej MF v součinnosti se správci kapitol, ÚSC a státními fondy a předkládá jej vládě společně s návrhem státního rozpočtu,
- vláda projedná návrh střednědobého výhledu současně s návrhem státního rozpočtu,
- schválený střednědobý výhled předkládá vláda samostatně na vědomí Poslanecké sněmovně současně s návrhem zákona o státním rozpočtu.

Zákon č. 345/2014 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2015.

Státní rozpočet

= je základním nástrojem přerozdělování finančních prostředků, které jsou v daném období k dispozici, za účelem zajištění ekonomických, sociálních a politických funkcí státu.

- ✓ představuje finanční vztahy, které zabezpečují financování některých funkcí státu v rozpočtovém roce; k tomuto účelu soustřeďuje rozpočtové příjmy vymezené tímto nebo zvláštním zákonem,
- ✓ obsahuje očekávané příjmy, jakož i odhadované výdaje státního rozpočtu v rozpočtovém roce a financující položky,
- ✓ jako souhrn finančních dokumentů zahrnuje zákon o státním rozpočtu, rozpis ukazatelů státního rozpočtu, podrobné rozpočty organizačních složek státu a změny těchto dokumentů,
- ✓ příjmy a výdaje státního rozpočtu se člení na kapitoly státního rozpočtu,
- ✓ obsahuje i dotační vztahy k rozpočtům územních samosprávných celků a státních fondů,
- ✓ závazné ukazatele státního rozpočtu stanoví zákon o státním rozpočtu na příslušný rok.

Příjmy státního rozpočtu

... jsou podrobně vymezeny v § 6 zákona č. 218/2000 Sb.

... jsou přibližně z 1/2 tvořeny daněmi, přibližně z jedné 1/3 pojistným na sociální zabezpečení, a zbývající část příjmů různými poplatky, výnosy spojenými s majetkem státu a prostředky poskytnutými z rozpočtu EU.

Mezi hlavní příjmy státního rozpočtu patří **daně a poplatky**.

Daň = zákonem stanovená platba do veřejného rozpočtu authority, která je nedobrovolná, nevratná, neúčelová a neekvivalentní (bez protihodnoty).

Poplatek = zákonem stanovená platba plynoucí do veřejných rozpočtů, která je povinná a nevratná ale účelová a ekvivalentní, tzn. že poplatník má nárok na ekvivalentní protiplnění ze strany státu.

Daně přímé → zdaňují majetek nebo příjem osob.

Daně nepřímé → zdaňují prodej zboží nebo služeb.

Příjmy státního rozpočtu - daňové

Daně přímé

Důchodové

daň z příjmů fyzických osob,
daň z příjmů právnických osob,

Majetkové

daň z nemovitých věcí,
daň z nabytí ~~převodu~~ nemovitých věcí,
daň dědická (do 31. 12. 2013),
daň darovací (do 31. 12. 2013),
daň silniční,

Daně nepřímé

Univerzální

daň z přidané hodnoty,

Selektivní

spotřební daně,
daň z minerálních olejů,
daň z piva,
daň z vína a meziproduktů,
daň z tabákových výrobků,
daň z lihu,
daň ze surového tabáku (od 1. 7. 2015).

Výdaje státního rozpočtu

... jsou podrobně vymezeny v § 7 zákona č. 218/2000 Sb.

... tvoří je zejména výdaje na výplatu starobních důchodů (téměř 1/3 celkových výdajů) a další sociální dávky, platy státních zaměstnanců, transfery do místních a krajských rozpočtů, různé dotace, výdaje na investice, výdaje na obsluhu státního dluhu a odvody do rozpočtu EU.

Vládní nákupy

- výdaje na nákup zboží a služeb pro zajištění veřejných statků státem,
- financování běžných a kapitálových potřeb organizací zřízených státem pro zabezpečení veřejných statků,

Peněžní transfery - dotace

- pro obyvatelstvo (sociální dávky),
- pro výrobu vybraných produktů (např. zemědělství),
- krytí ztrát státních podniků,
- rozpočtům nižších úrovní a mimorozpočtovým fondům.

Výdaje státního rozpočtu

Mandatorní výdaje – jedná se o výdaje, které musí vláda ze zákona vyplatit (dávky sociálního zabezpečení, podpora v nezaměstnanosti, příspěvek na penzijní připojištění, příspěvek na stavební spoření, platby státu do všeobecného zdravotního pojištění, výdaje na dluhovou službu).

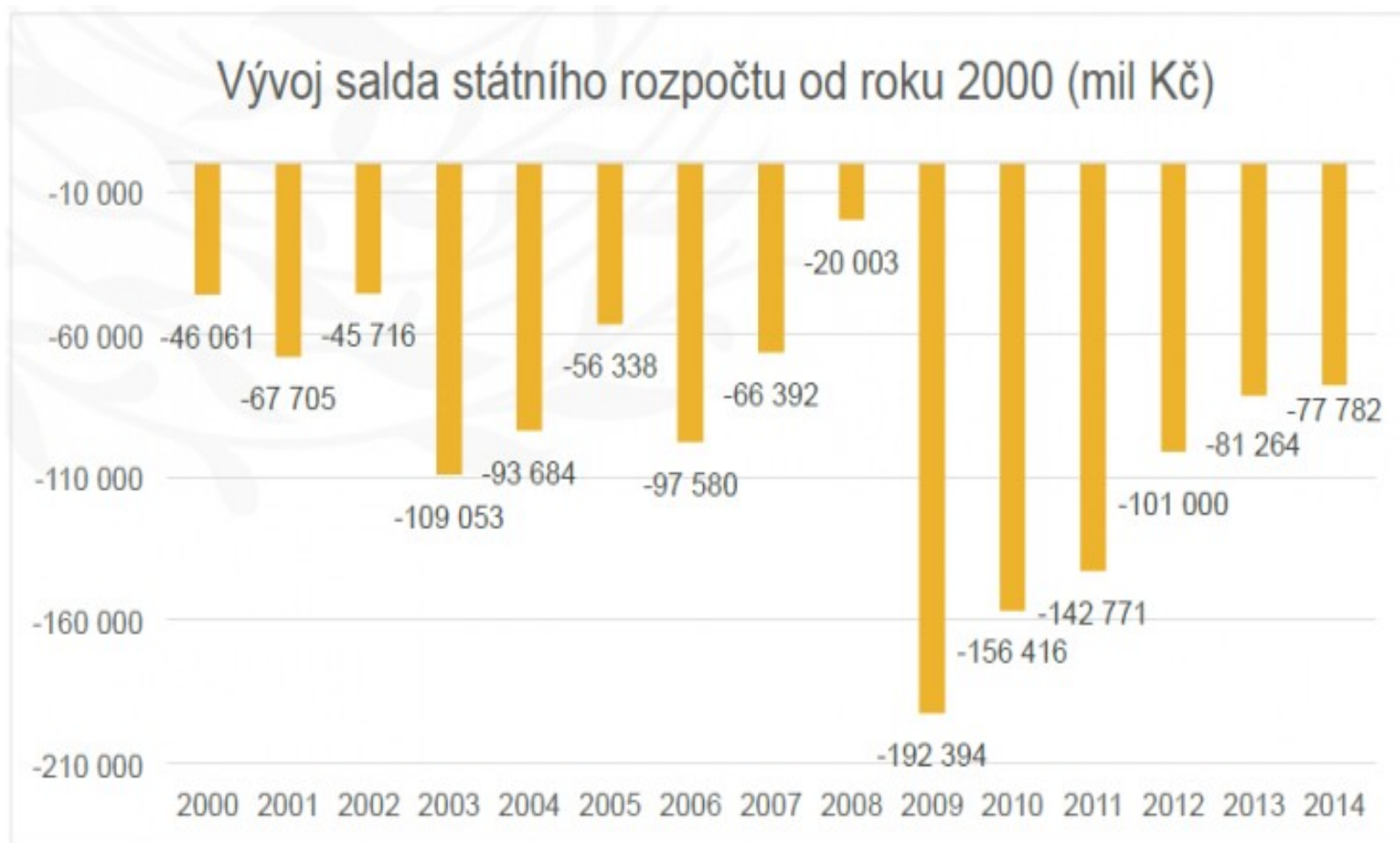
Kvazimandatorní výdaje – nejsou stanoveny zákonem, jinou právní normou nebo smluvním závazkem, mají však charakter mandatorních výdajů; stát se jich nemůže jednoduše zříct, protože svou povahou jsou nezbytným výdajem (mzdy zaměstnanců veřejného sektoru, výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti, výdaje na armádu, výdaje na zahraniční pomoc, kapitálové výdaje předurčené vládními rozhodnutími aj.)

Ostatní výdaje – výdaje, které chce vláda realizovat, financování rozvoje státu.

Saldo rozpočtu představuje rozdíl mezi očekávanými příjmy a výdaji. Kladné saldo znamená **přebytek rozpočtu** a záporné saldo se označuje jako **schodek** nebo **deficit**.

Kapitoly - příjmy a výdaje státního rozpočtu se rozdělují podle kapitol, které vyjadřují okruh působnosti jednotlivých ústředních orgánů a dalších organizačních složek státu, např. kapitola Ministerstva zemědělství, kapitola Úřadu vlády ČR. Rozpočet ČR má v současnosti 42 kapitol.

Schodek státního rozpočtu ČR - graf

Rozpočtové zásady

... představují určitý systém poznatků, zkušeností, které se nahromadily v průběhu historického vývoje státního rozpočtu a rozpočtového procesu, kterými se vyjadřují a odrážejí určité zákonitosti.

Zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu – rozpočet se sestavuje na každý rok s výhledem na 5 let.

Zásada reálnosti a pravdivosti – je těžké stanovit, jak velký bude výběr daní – proto by odhad měl být co nejreálnější.

Zásada úplnosti a jednotnosti – státní rozpočet musí být přehledný, jasný.

Zásada dlouhodobé vyrovnanosti – rozpočet by měl být vyrovnaný (příjmy = výdaje), v současné době tomu tak není.

Zásada přednosti výdajů před příjmy - výdaje by se měly využívat k ekonomickému růstu, pro který je třeba zajistit příslušné prostředky.

Zásada transparentnosti a publicity – rozpočet je sestaven tak, aby mu rozuměl každý občan, rozpočet je veřejně dostupný.

Rozpočtový proces

Přípravu a schvalování státního rozpočtu, i jeho implementaci legislativně upravuje zákon č. 218/2000 Sb. (rozpočtová pravidla) a zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů.

Návrh rozpočtu zpracovává Ministerstvo financí ČR, projednává se ve vládě a parlamentních výborech.

Schvalování rozpočtu – probíhá v několika kolech, Ministerstvo financí ČR předkládá vládě, schvaluje Parlament, není-li návrh rozpočtu schválen, vláda hospodaří podle tzv. **rozpočtového provizoria** (1/12 rozpočtu předešlého roku na měsíc).

Realizace rozpočtu - znamená čerpání rozpočtu, je v pravomoci správců jednotlivých kapitol, ti mají za úkol zabezpečovat plynulé a hospodárné čerpání výdajů ve své kapitole.

Kontrola rozpočtu = průběžná, následná, závěrečná

Průběžnou kontrolu provádí Ministerstvo financí ČR a předkládá zprávu parlamentu

Následná kontrola – provádí se při zjištění nedostatků

Závěrečná kontrola – vláda a parlament projednávají a schvalují **státní závěrečný účet**

Následnou a závěrečnou kontrolu provádí Nejvyšší kontrolní úřad ČR.

Hodnocení plnění státního rozpočtu

Za plnění státního rozpočtu odpovídá vláda Poslanecké sněmovně.

Vláda předkládá Poslanecké sněmovně po skončení pololetí **zprávu**, v níž hodnotí vývoj ekonomiky a plnění státního rozpočtu; zpráva obsahuje rovněž hodnocení plnění rozpočtů územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí, Regionálních rad regionů soudržnosti a vývoje státních finančních aktiv, stavu státních záruk, vývoje státního dluhu, jejich podrobnou analýzu, výhled plnění do konce roku a v případě odchýlení od schváleného státního rozpočtu informaci o krocích k zajištění stability rozpočtového hospodaření.

Správci kapitol, organizační složky státu, příspěvkové organizace, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, Regionální rady regionů soudržnosti, státní fondy a ostatní příjemci prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu jsou povinni předkládat **údaje potřebné pro průběžné hodnocení plnění státního rozpočtu**.

Obce a dobrovolné svazky obcí předkládají údaje **prostřednictvím krajů** s tím, že dobrovolné svazky obcí tak činí prostřednictvím kraje, kde mají své sídlo (kraje toto vykonávají jako přenesený výkon státní správy).

Státní závěrečný účet

Po skončení rozpočtového roku je možné zjistit **výsledné saldo státního rozpočtu** jako rozdíl příjmů a výdajů za celý rozpočtový rok. Pokud se výsledné saldo liší od plánovaného, rozhoduje o použití přebytku nebo o úhradě schodku na návrh vlády Poslanecká sněmovna.

Po skončení roku se zpracovává **státní závěrečný účet**. Obsahuje údaje o výsledcích rozpočtového hospodaření minulého roku za jednotlivé kapitoly, státní fondy a územní rozpočty, informace o řízení státního dluhu, aj. Je vypracován Ministerstvem financí ve spolupráci s ostatními správci kapitol a **předkládán vládou Poslanecké sněmovně do 30. dubna po skončení hodnoceného rozpočtového roku**. Před projednáváním státního závěrečného účtu Poslaneckou sněmovnou předkládají správci kapitol samostatně závěrečný účet své kapitoly příslušnému výboru Poslanecké sněmovny. Své stanovisko k návrhu SZÚ předkládá sněmovně i Nejvyšší kontrolní úřad.

Správci kapitol, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, Regionální rady regionů soudržnosti a státní fondy jsou povinni předložit ministerstvu **údaje potřebné pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu**. Obce a dobrovolné svazky obcí předkládají údaje prostřednictvím krajů (u krajů jde o výkon přednesené působnosti).

Státní pokladna

Peněžní prostředky státní pokladny jsou definovány v § 3 písm. h) zákona č. 218/2000 Sb. (rozpočtová pravidla). Jsou jimi i peněžní prostředky na účtech územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí určených k příjmu dotací a návratných finančních výpomocí ze státního rozpočtu, státních fondů, Národního fondu ...

Majitelé účtů (ÚSC, veřejné vysoké školy ...) obdrží od ministerstva **namísto úroku peněžní plnění tento úrok nahrazující**. Výši peněžního plnění nahrazujícího úrok stanoví ministerstvo oznámením na svých internetových stránkách.

Státní pokladna:

...je informačně-ekonomický systém, ve kterém jsou evidovány veškeré finanční toky ve státní správě.

... umožňuje především centralizovat příjmy a řídit výdaje, řídit likviditu a státní dluh, a zároveň také slouží k podpoře finančního plánování institucí ústřední vlády a řízení platebního styku včetně provádění finanční kontroly.

... umožňuje průběžně monitorovat plnění státního rozpočtu a pružně reagovat na vývoj na příjmové straně.

... je základním prvkem optimalizovaného a transparentního řízení veřejných zdrojů.

Vztah státního rozpočtu k rozpočtům ÚSC

Kritéria pro výpočet výše **dotace poskytované ze státního rozpočtu do rozpočtu kraje** stanoví každoročně zákon o státním rozpočtu. Dotace ze státního rozpočtu do rozpočtů obcí se poskytují prostřednictvím krajů, v jejichž obvodu leží příslušné obce pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak (u kraje jde o výkon přenesené působnosti).

Kraje a obce mají vysoký stupeň finanční nezávislosti.

Dvě třetiny příjmů obcí a jedna třetina příjmů krajů pochází z vlastních zdrojů (především z podílu na inkasu vybraných daní).

V souladu s obecním a krajským zřízením obdrží obce a kraje ze státního rozpočtu **příspěvek na financování výkonu státní správy v přenesené působnosti**.

Transfery ze státního rozpočtu hrají významnou roli u krajů (60 %). U obcí jsou méně významné (10 %).

Vztah státního rozpočtu k rozpočtům ÚSC

Způsob převádění finančních prostředků ze státního rozpočtu a ze státních fondů do rozpočtů obcí a do rozpočtů krajů upravují rozpočtová pravidla:

3 základní typy finančních vztahů:

- **přímé finanční vztahy** mezi státním rozpočtem a obcí či krajem (dotace, příp. návratné finanční výpomoci),
- **zprostředkované finanční vztahy** – ze státního rozpočtu do rozpočtů obcí prostřednictvím rozpočtu kraje (dotace obcím schválené zákonem o státním rozpočtu v rámci souhrnného vztahu nemůže kraj měnit),
- **vztahy programového financování** – kterými jsou poskytovány finanční prostředky od správců programů (z příslušných kapitol státního rozpočtu) do příslušných územních rozpočtů jako účastníků cílených programů, např. na financování investic.

Rozpočtové určení daní

- řídí se zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů,
- upravuje rozpočtové určení daně z přidané hodnoty, daní spotřebních, daní z příjmů, daně z nemovitých věcí a daně silniční,
- vyhláška 213/2015 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů (účinná od 1. 9. 2015),
- podoba rozpočtového určení daní (RUD) předurčuje významnou část příjmů, které obce a kraje získávají do svých rozpočtů (daňové příjmy),

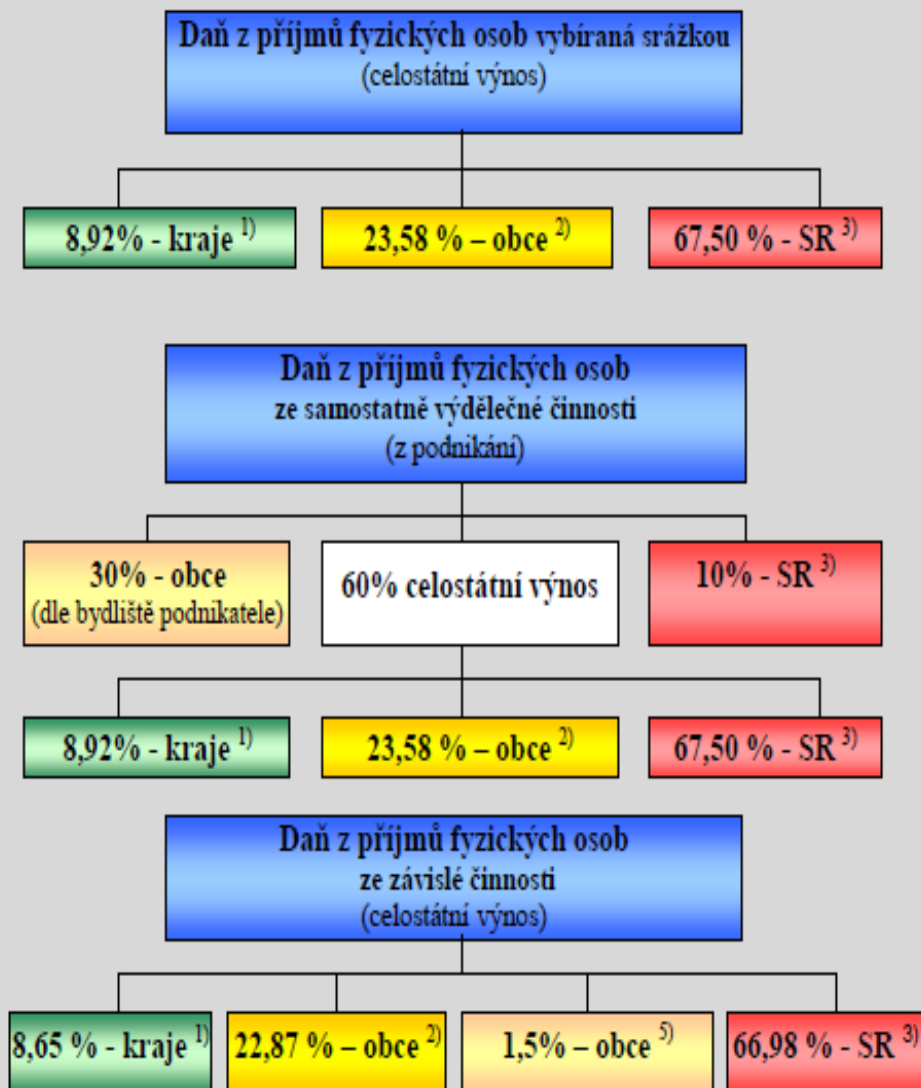
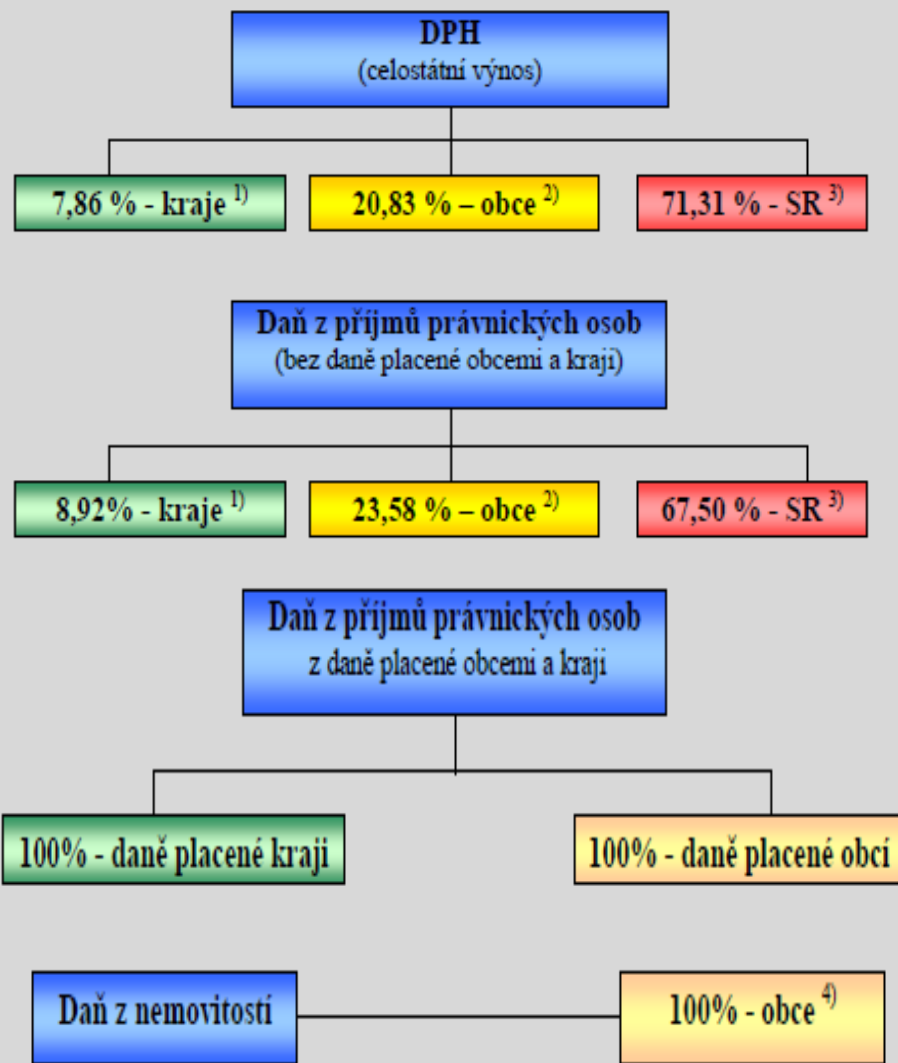
Podíly na daních definují, jakou část z vybraných prostředků získávají obce a kraje jako celek. Tyto celkové objemy je třeba dále přerozdělit mezi všech **6248 obcí** (včetně hl. m. Prahy) a **13 krajů**. U krajů příslušná procenta, jimiž se podílejí na stanovené části výnosu sdílených daní, jsou stanovena v zákoně o RUD (v příloze č. 1), v případě obcí zákon udává postup, jak tato procenta spočítat. Jde o poměrně komplikovaný mechanismus zohledňující **počet obyvatel, velikost katastrálního území a počet dětí mateřských škol a žáků základních škol**. Procento, jímž se každá obec podílí na stanovené části výnosu sdílených daní, je uvedeno ve vyhlášce MF.

Rozpočtové určení daní

- obce získávají do svých rozpočtů příjem z 30 % podílu na výnosu daně z příjmů fyzických osob z »přiznání« (zjednodušeně, z »podnikání«) a ve formě podílu na 1,5 % z výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti,
- výlučným příjmem obcí je výnos z daně z nemovitých věcí a výnos daně z příjmů právnických osob v případě, je-li poplatníkem obec,
- kraje mají výnos jen z jedné výlučné daně, a to z daně z příjmů právnických osob, kdy je poplatníkem kraj,
- novelou zákona o RUD k 1. 1. 2013 došlo ke změně kritérií a ke změně jejich váhy v propočtu, navýšily se prostředky v RUD obcí zvýšením podílů na sdílených daních o zhruba 12 mld. Kč; u čtyř největších měst došlo ke snížení příjmů ze sdílených daní úpravou přepočítacích koeficientů,
- novelou zákona o RUD schválenou 23. 10. 2015 dochází od 1. 1. 2016 ke zvýšení podílu krajů na výnosu DPH ze 7,86 na 8,92 %.

V rámci RUD neexistuje účelová vázanost, použití prostředků spadá do pravomoci krajů a obcí. Daňové příjmy nejsou zákonem o RUD závazně definovány ve prospěch konkrétních oblastí veřejných služeb nebo skupin obyvatel, které by tím mohly být zvýhodněny (a jiné naopak znevýhodněny).

Rozpočtové určení daní

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (tzv. malá rozpočtová pravidla)

Předmět úpravy a působnost zákona:

- tvorba, obsah a funkce rozpočtů ÚSC a DSO
- pravidla hospodaření s finančními prostředky
- porušení rozpočtové kázně
- zřizování nebo zakládání právnických osob ÚSC

Ustanoveními tohoto zákona se řídí také **hospodaření dobrovolných svazků obcí** a zřizování příspěvkových organizací v oblasti školství svazkem obcí.

Ustanovení tohoto zákona, která se vztahují na rozpočty a finanční hospodaření obcí, platí ve statutárních městech a v hlavním městě Praze rovněž pro jejich **městské části** nebo **obvody**. Obsah rozpočtu městských částí nebo obvodů, včetně struktury jejich příjmů a výdajů, stanoví město ve své pravomoci.

Finanční hospodaření ÚSC

Finanční hospodaření ÚSC a svazků obcí se řídí jejich **ročním rozpočtem a rozpočtovým výhledem**.

ÚSC a svazek obcí vede **účetnictví** podle zvláštního zákona.

Rozpočtový výhled ÚSC

- je pomocným nástrojem sloužícím k střednědobému finančnímu plánování,
- sestavuje se zpravidla na období 2 – 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet,
- obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů,
- u dlouhodobých závazků se uvedou jejich dopady na hospodaření ÚSC nebo svazku obcí po celou dobu trvání závazku.

Rozpočet ÚSC

... jsou označovány jako **decentralizované peněžní plány**, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které ÚSC získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy generované jejich vlastní činností, a ty se rozdělují a používají na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy, nebo prostř. soukromého sektoru.

Územní rozpočet je vytvářen, rozdělován a používán, stejně jako ostatní veřejné rozpočty v rozpočtové soustavě, **s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného** (především u daní) **způsobu financování**, který je typický pro všechny veřejné rozpočty.

Rozpočet a celý rozpočtový proces lze chápat jako **nástroj zabezpečení a financování politiky ÚSC**, který dává do souladu plánované příjmy a výdaje ÚSC.

Rozpočet:

- je základním finančním plánem, jímž se řídí financování činností ÚSC,
- rozpočtový rok je shodný s rokem kalendářním,
- při jeho sestavování vycházíme z rozpočtového výhledu,
- v případě neschválení se postupuje dle **rozpočtového provizoria**.

Rozpočet ÚSC

Sestavuje se na období jednoho kalendářního roku, a to jako:

vyrovnaný	PŘÍJMY = VÝDAJE
přebytkový	PŘÍJMY > VÝDAJE
schodkový	PŘÍJMY < VÝDAJE

... sestavuje se zpravidla jako **vyrovnaný**. Může být schválen jako **přebytkový**, jestliže některé příjmy daného roku jsou určeny k využití až v následujících letech nebo jsou-li určeny ke splácení jistiny úvěrů z předchozích let.

... může být schválen jako **schodkový** jen v případě, že schodek bude možné uhradit:

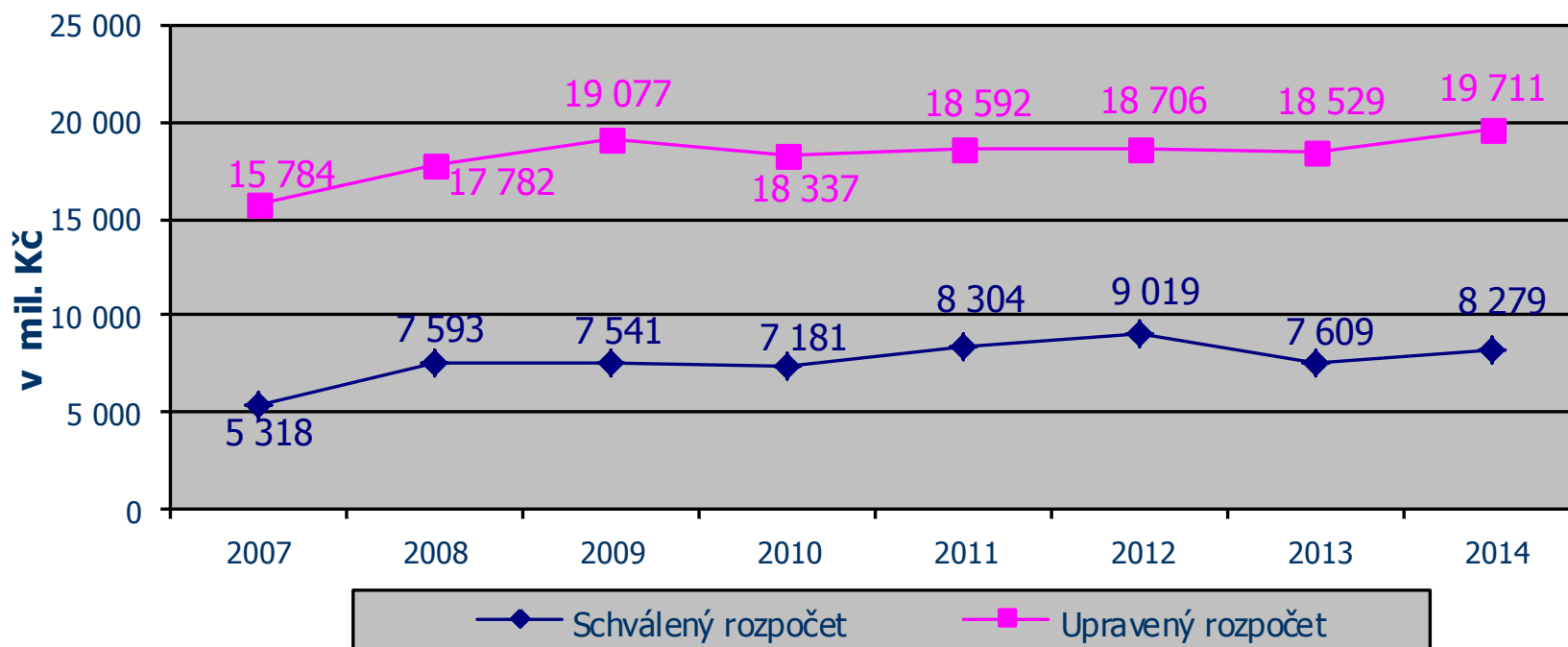
- a) finančními prostředky z minulých let, nebo
- b) smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo příjmem z prodeje komunálních dluhopisů územního samosprávného celku.

Kladný zůstatek finančních prostředků rozpočtového hospodaření běžného roku se převádí k použití v dalším roce, a to ke krytí rozpočtových výdajů, anebo se převádí do peněžních fondů.

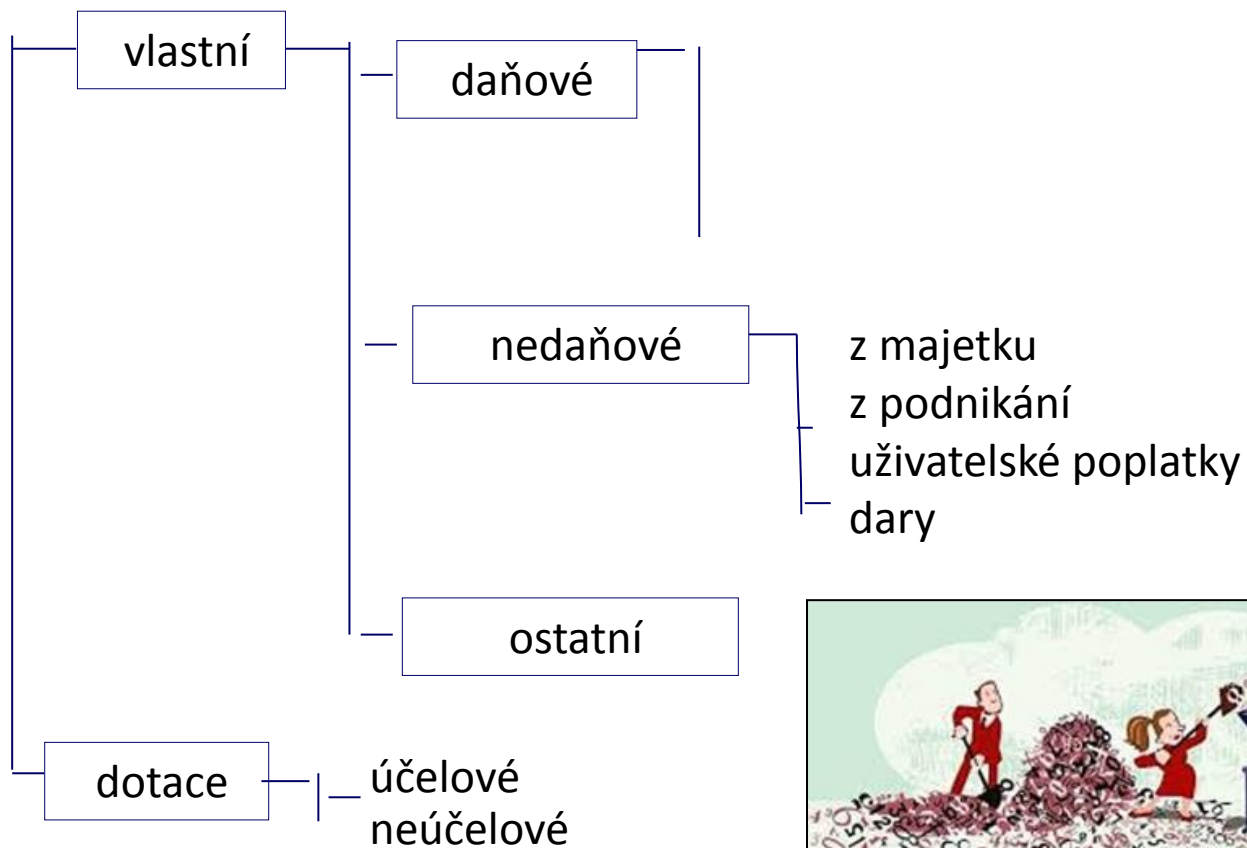
Schodek hospodaření se uhrazuje z finančních prostředků z minulých let nebo se kryje z návratných zdrojů splatných z rozpočtu v následujících letech.

Rozpočet ÚSC

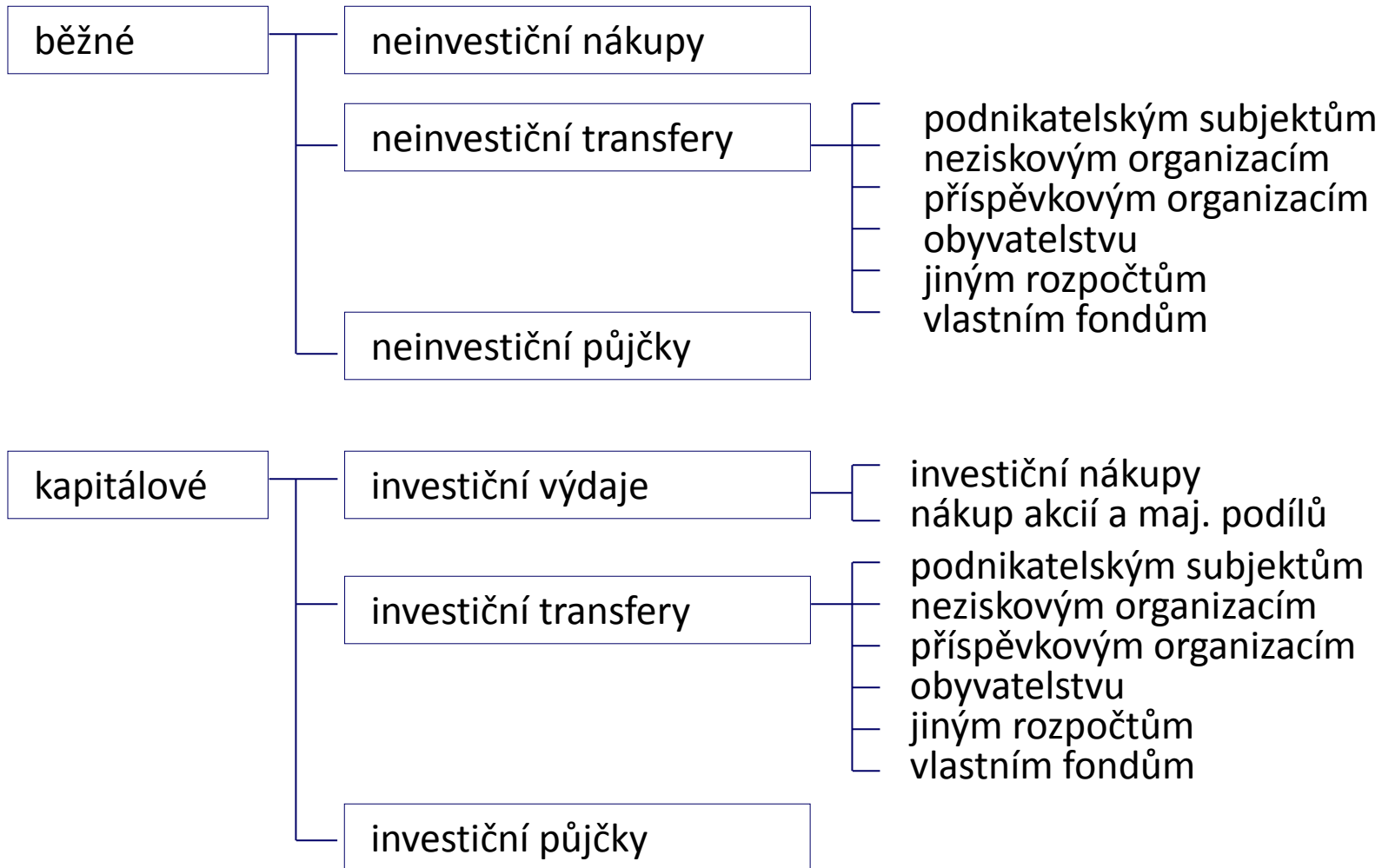
Vývoj objemu rozpočtů Moravskoslezského kraje

Příjmy rozpočtu ÚSC

Výdaje rozpočtu ÚSC

Rozpočet ÚSC

Rozpočtová skladba

Rozpočet ÚSC a rozpočet svazku obcí se zpracovává v **třídění podle rozpočtové skladby**, kterou stanoví MF vyhláškou (č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě).

Orgány ÚSC a orgány svazku obcí projednávají rozpočet při jeho schvalování v třídění podle rozpočtové skladby tak, aby schválený rozpočet vyjadřoval závazné ukazatele, jimiž se mají povinně řídit

- a) výkonné orgány ÚSC a svazku obcí při hospodaření podle rozpočtu,
- b) právnické osoby zřízené nebo založené v působnosti ÚSC při svém hospodaření,
- c) právnické osoby zřízené v působnosti svazku obcí,
- d) další osoby, které mají být příjemci dotací nebo příspěvků z rozpočtu.

Vyhláška MF stanoví **závazné třídění příjmů a výdajů** v celé soustavě veřejných rozpočtů v ČR **dle hlediska:**

odpovědnostního, **druhového**, odvětvového, zdrojového, konsolidačního, doplňkového, programového, účelového, strukturního, transferového

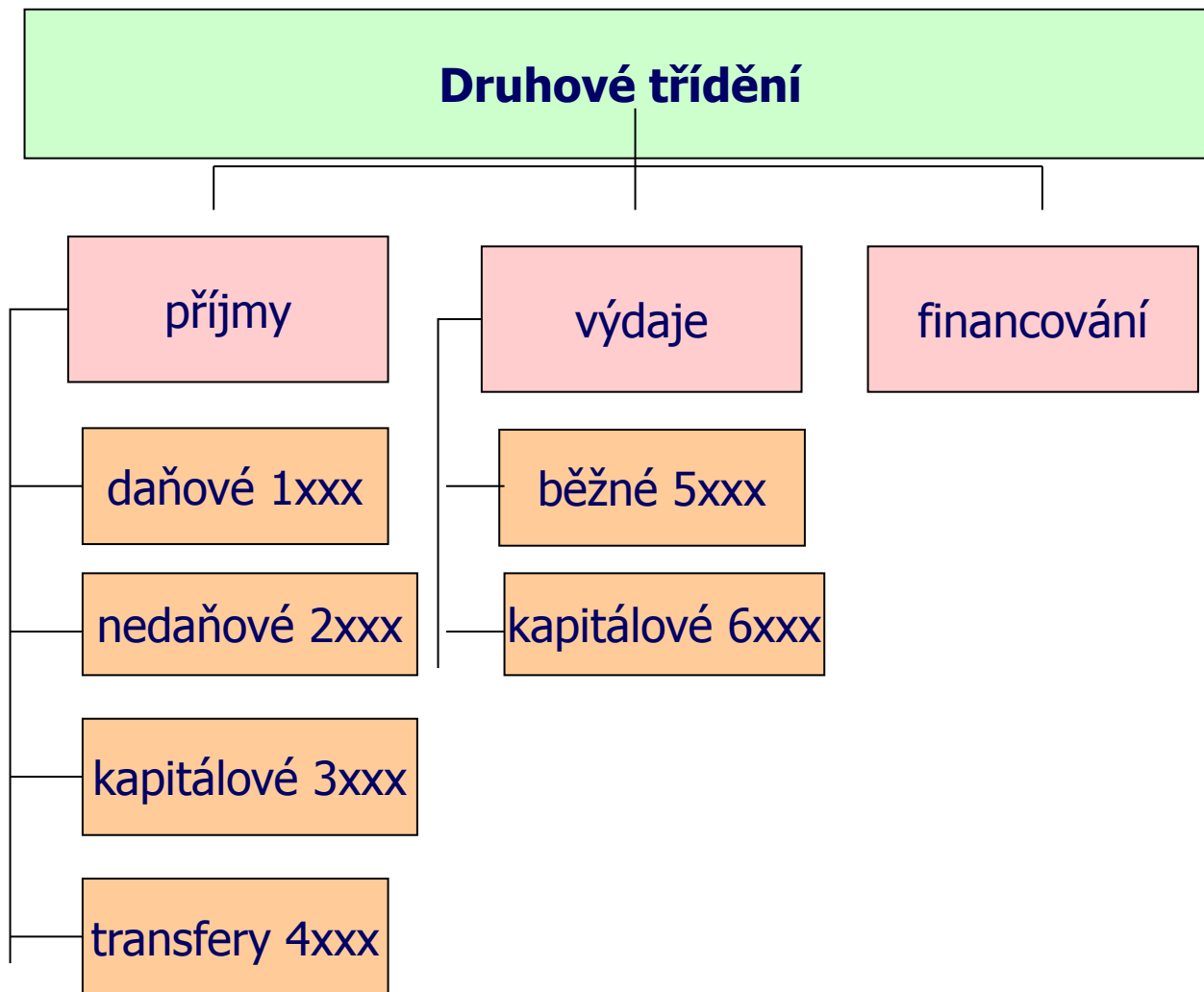
Rozpočet ÚSC

Rozpočtová skladba

Rozpočet ÚSC

Rozpočtová skladba

Rozpočet ÚSC

Etapy rozpočtového procesu:

1. Vypracování návrhu rozpočtu

Územní samosprávný celek vypracovává svůj roční rozpočet v návaznosti na svůj rozpočtový výhled a na základě údajů z rozpisu platného státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria, jímž

- a) státní rozpočet určuje své vztahy k rozpočtům krajů nebo jednotlivých obcí,
- b) rozpočet kraje určuje své vztahy k rozpočtům obcí v kraji.

V případě, že se ÚSC podílí na realizaci programu nebo projektu spolufinancovaného z rozpočtu EU, musí jeho rozpočet na příslušný kalendářní rok obsahovat stanovený objem finančních prostředků účelově určených na spolufinancování programu nebo projektu EU.

2. Zveřejnění návrhu rozpočtu na úřední desce

ÚSC zveřejní návrh svého rozpočtu po dobu nejméně 15 dnů přede dnem jeho projednávání na zasedání zastupitelstva na své úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup. Na úřední desce může být návrh rozpočtu zveřejněn v užším rozsahu, který obsahuje alespoň údaje o příjmech a výdajích rozpočtu v třídění podle nejvyšších jednotek druhového třídění rozpočtové skladby.

Rozpočet ÚSC

Etapy rozpočtového procesu:

2. Zveřejnění návrhu rozpočtu na úřední desce

Způsobem umožňujícím dálkový přístup se zveřejňuje úplné znění návrhu rozpočtu. Připomínky k návrhu rozpočtu mohou občané příslušného územního samosprávného celku uplatnit buď písemně ve lhůtě stanovené při jeho zveřejnění, nebo ústně při jeho projednávání na zasedání zastupitelstva.

3. Schválení rozpočtu zastupitelstvem ÚSC

Nebude-li rozpočet schválen před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se rozpočtové hospodaření ÚSC nebo svazku obcí v době do schválení rozpočtu pravidly **rozpočtového provizoria**. Pravidla rozpočtového provizoria potřebná k zajištění plynulosti hospodaření na vlastní úrovni i na úrovni nižších stupňů rozpočtové soustavy a u právnických osob financovaných z územních rozpočtů stanoví

- a) zastupitelstvo kraje pro hospodaření kraje,
- b) zastupitelstvo obce pro hospodaření obce,
- c) orgány svazku obcí pro hospodaření svazku obcí.

Rozpočtové příjmy a výdaje uskutečněné v době rozpočtového provizoria se stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.

Rozpočet ÚSC

Následující etapy rozpočtového procesu:

4. Hospodaření podle rozpočtu a kontrola

ÚSC a svazek obcí uskutečňuje své finanční hospodaření v souladu se schváleným rozpočtem a vykonává kontrolu svého hospodaření podle zvláštního právního předpisu upravujícího finanční kontrolu ve veřejné správě po celý rozpočtový rok. ÚSC a svazek obcí vykonává kontrolu hospodaření jím zřízených nebo založených právnických osob.

5. Hodnocení

Po skončení kalendářního roku se údaje o ročním hospodaření ÚSC a svazku obcí souhrnně zpracovávají do **závěrečného účtu**.

V závěrečném účtu jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem a o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití peněžních fondů v tak podrobném členění a obsahu, aby bylo možné zhodnotit finanční hospodaření ÚSC a svazku obcí a jimi zřízených nebo založených právnických osob.

Součástí závěrečného účtu je vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí, státním fondům, Národnímu fondu a jiným rozpočtům a k hospodaření dalších osob.

Rozpočet ÚSC

ÚSC a svazek obcí jsou povinny dát si přezkoumat své hospodaření za uplynulý kalendářní rok. **Přezkoumání hospodaření** upravuje zvláštní právní předpis. Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření je součástí závěrečného účtu při jeho projednávání v orgánech ÚSC a svazku obcí.

ÚSC zveřejní **návrh svého závěrečného účtu** včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření) po dobu nejméně 15 dnů přede dnem jeho projednávání na zasedání zastupitelstva ÚSC na své úřední desce a způsobem umožňujícím dálkový přístup. Na úřední desce může být návrh závěrečného účtu zveřejněn v užším rozsahu, způsobem umožňujícím dálkový přístup se zveřejňuje úplné znění návrhu závěrečného účtu včetně celé zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření. Připomínky k návrhu závěrečného účtu mohou občané příslušného územního samosprávného celku uplatnit písemně ve lhůtě stanovené při jeho zveřejnění, nebo ústně při jeho projednávání na zasedání zastupitelstva.

Projednání závěrečného účtu se uzavírá vyjádřením

- a) souhlasu s celoročním hospodařením, a to bez výhrad, nebo
- b) souhlasu s výhradami, na základě nichž přijme ÚSC a svazek obcí opatření potřebná k nápravě zjištěných chyb a nedostatků; přitom vyvodí závěry vůči osobám, které svým jednáním způsobily ÚSC nebo svazku obcí škodu.

Děkuji za pozornost 😊

Financování veřejné správy, JUDr. Petr
Pospíšil, Ph.D., LL.M.